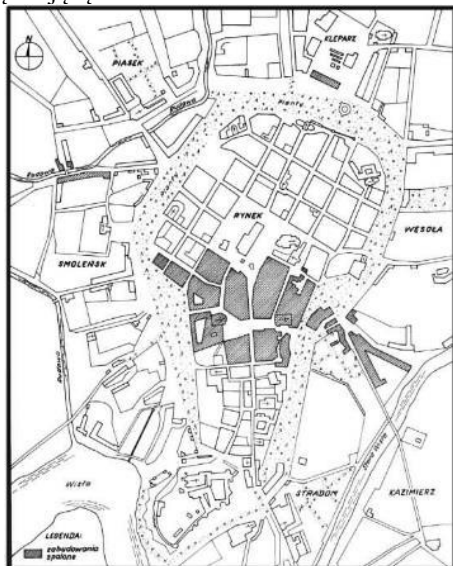

🔥 Udajemy się teraz w kierunku ul. Grodzkiej. Po prawej stronie znajduje się zielona Kamienica Hetmańska (Rynek 17). Na fasadzie wmurowano tablicę upamiętniającą **Wielki Pożar w 1850 r.**

Ze szczegółowego opisu wynika, że „zgorzało nieruchomości, między którymi Pałac Biskupa Krakowskiego oraz cztery kościoły”:

1.
2.
3.
4.

Po tych doświadczeniach powołano Straż Ogniową, początkowo złożoną z ochotników – młodzięży rzemieślniczej i studentów.

Możemy teraz przespacerować się ulicami, które ucierpiały w czasie tego pożaru.

🔥 Idziemy na ul. Westerplatte. Za Poczta Główna znajduje się budynek z czerwonej cegły wybudowany dla Miejskiej Zawodowej Straży Pożarnej. Nad bramą znajduje się rok oddania do użytku nowej Strażnicy:

.....

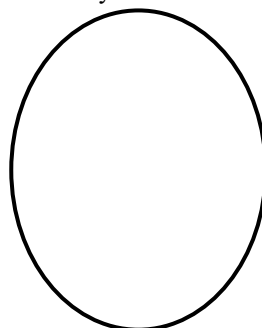
♥ Ostatnia część naszego spaceru będzie prowadziła ul. Kopernika, wzdłuż której w XIX wieku powstawały kliniki reformowanego Wydziału Lekarskiego UJ.

pod nr 7 w głębi – przeniesiony z Małego Rynku w 1827 r. pierwszy szpital kliniczny.

po przeciwnej stronie ulicy pod nr 12 – Katedra Anatomii. W gmachu od samego początku jego istnienia (1873) znajduje się amfiteatralna sala wykładowa dla 200 studentów, stąd nazwa na frontonie budynku

.....

pod nr 19 Kościół św. Łazarza, do którego przylega dawny klasztor karmelitów. W 1788 r. umieszczono tu Szpital Generalny św. Łazarza – pierwszy powszechny szpital ustanowiony dla Krakowa. Nad wejściem nadal znajduje się herb dawnych właścicieli – Karmelitów, przerysuj go.

Przy końcu ulicy znajduje się **Ogród Botaniczny**, założony w 1783 r. przez Komisję Edukacji Narodowej. Jest najstarszym ogrodem botanicznym w Polsce.

Dziękujemy za udział w Grze Rodzinnej

Źródło:
www.jazon.krakow.pl
www.starykrakow.com.pl
www.su.krakow.pl/historia-szpitala-uniwersyteckiego-w-krakowie
<http://www.psp.krakow.pl/historia1.php>

Pomysł i opracowanie: Dorota Ulman

Gra rodzinna

Zanim powstały numery alarmowe – czyli historia służb ratowniczych w Krakowie

Znana z dobroczynności i miłosierdzia święta Królowa Jadwiga dbała o ubogich i chorych, zakładała nowe szpitale i hojnie wspomagała już istniejące. Miłosierna i dobra była dla pogorzalców, którzy w pożarach stracili cały swój dobytek.

Zapraszamy do wędrówki po miejscach, które są świadkami dawnych służb ratowniczych w Krakowie.

Uczestnicy:

.....

♥ Spacer rozpoczynamy na Plantach u wylotu ulicy Jagiellońskiej. Znajduje się tu tablica wskazująca miejsce, gdzie dawniej stała **Baszta Cyrulików**.

Cyrulicy zajmowali się m.in. goleniem, stryżeniem, ale także rwaniem zębów, nastawianiem złamań, puszczaniem krwi, a także prostymi operacjami i leczeniem lekkich chorób.

Tuż obok tablicy znajduje się kolumna z posągami Matki Bożej Łaskawej. Co trzyma ona w rękach?

.....

♥ Idziemy dalej ul. Jagiellońską, aż do Collegium Maius – pierwszej siedziby odnowionej z fundacji świętej Jadwigi Akademii Krakowskiej. Wejźmy na dziedziniec. Po prawej stronie od wejścia, w rogu pod schodami znajduje się wejście do dawnego *Lectorium Galena*, gdzie pierwotnie kształcili się medycy zajmujący się bardziej skomplikowanymi chorobami.

Obok drzwi znajduje się kartusz herbowy. Po obu stronach tarczy

widac postacie

☛ Dochodzimy do końca ul. Jagiellońskiej. Przecinamy po przekątnej plac Szczepański, wychodzimy na Planty i skręcamy w prawo obchodząc od tyłu klasztor Reformatów. Znajdują się tu trzy tablice wskazujące nieistniejące baszty. Pierwsza to Baszta Łazienników, zaś kolejna to Baszta

..... Zwano tak średniowiecznych strażników miejskich, którzy mieli zapewnić bezpieczeństwo w mieście, pilnować na targach prawidłowych miar i wag oraz zakazu handlu w niedzielę i inne święta, a także egzekwować czystość i porządek w mieście.

Strażnicy miejscy zatrzymywali przestępców, włóczęgów, pilnowali więźniów. Uczestniczyli w przesłuchaniach podejrzanych i egzekucjach oraz wykonywali niektóre kary, takie jak chłosta czy wypędzenie z miasta. Do obowiązków strażników należał obchód po zmroku bram i ulic miejskich, sprawdzanie spokoju i zagrożenia pożarowego.

Po rozbiorach Straż Miejską zastąpiono organami bezpieczeństwa publicznego zaborców.

Trzecia baszta znajduje się u wylotu ulic Pijarskiej i św. Marka. Zwana była

♥ Wchodzimy w ul. św. Marka, idziemy nią aż do ul. Szpitalnej. Stąd rozciąga się widok na plac św. Ducha, który nazwę przejął od istniejącego tu w średniowieczu rozległego kompleksu szpitala prowadzonego przez zakon kanoników regularnych św. Ducha de Saxia. Przeznaczony był dla ubogich ludzi chorych i dla podrzutek (bogaci leczyli się we własnych domach). Szpital pełnił swoją funkcję aż do 1783 roku, kiedy to zniesiono zakon Duchaków, a zabudowania przekształcono na fabrykę sukna i dom dla księży emerytów.

Mocno zniszczone budynki, pomimo sprzeciwów wielu dostojnych osób (m. in. Jana Matejki), ostatecznie zburzono pod koniec XIX wieku. Do czasów dzisiejszych dotrwał jedynie Dom pod Krzyżem, w którym dawniej mieścił się szpital dla ubogich scholarów. Obok wejścia znajduje się częściowo zatarta kamienna tablica upamiętniająca szpital dla ubogich. Ostatnie zdanie brzmi: *Błogosławiony, który ma*

♥ Ulicą Szpitalną dochodzimy do Małego Rynku. Na rogu ul. Siennej znajduje się przylegający do kościoła św. Barbary Dom Prowincjonalny oo. Jezuitów. Z pamiątkowej tablicy dowiemy się, że:

W TYM DOMU
W WYNIKU DZIAŁALNOŚCI
KOMISJI EDUKACJI NARODOWEJ
STARANIEM I SUBWENCJĄ
.....
1740-1789
DOKTORA MEDYCyny
PROFESORA AKADEMII KRAKOWSKIEJ
POWSTAŁA W 1780 ROKU
PIERWSZA W POLSCE
KLINIKA LEKARSKA

Mieściła ona zaledwie 8 łóżek, ale dawała możliwość „nauczania przy łóżku chorego”.

☛ Kierujemy się teraz w stronę Rynku Głównego. Popatrzymy na górujące nad Rynkiem wieże kościoła Mariackiego. Wyższa z nich – zwana Hejnalicą od

początku należała do miasta. Hejnalista miał za zadanie nie tylko ostrzegać o zagrożeniu najazdem, informować o otwarciu lub zamknięciu bram miejskich, pełnił również ważną rolę „alarmu pożarowego”.

Miał on obowiązek obserwować miasto. Jeśli zauważył gdzieś pożar, uderzał w dzwon i w tym kierunku wywieszał z okna: za dnia czerwoną chorągiewkę, w nocy czerwoną latarnię. Przez długą trąbę wywoływał nazwę miejsca, gdzie dostrzegł ogień.

Na którym pięttrze czuwa hejnalista?

☛ Pierwsze formy organizacji obrony pożarowej znaleźć można w roku 1374 w uchwale Rady Miejskiej miasta Krakowa. Mówi się w niej m.in. o tym, że *kto by uciekał, zamiast dać znać o pożarze, lub biegł do niego bez sprzętu gaśniczego, temu grozi więzienie*. Zabraniano trzymania w domu siana, nakazywano czyszczenie kominów oraz posiadanie kadzi z wodą w każdym domu.

W razie pożaru mieszkańcy zagrożonego kwartału gromadzili się na wyznaczonym miejscu, skąd udawali się na miejsce akcji. Temu, kto pierwszy z wiadrem wody pospieszył do gaszenia ognia, Rada Miejska wręczała nagrodę za "primus vas".

Podejźmy płytą Rynku w kierunku ul. Sławkowskiej – tutaj na wysokości Pałacu Spiskiego (na parterze jest znana restauracja Hawełka) znajduje się studzienka

im.....
Dawniej w tym miejscu stał przęgierz, przy którym wymierzano karę chłosty.

☛ Kolejnym przystankiem będzie Wieża Ratuszowa. Tutaj obok siedziby władz miasta mieściło się również miejskie więzienie. Stąd sprawował swój urząd **hutman** – przełożony straży miejskiej.

Nadzorował więźniów, porządek w ratuszu i mieście, a także pracę kata.

Hutman posiadał klucze do bram miasta, decydując o wpuszczaniu osób w obręb murów miasta po zamknięciu bram. Obok wejścia do wieży można obejrzeć model dawnego ratusza wraz ze spichlerzem miejskim.